

Bemærkninger til forslaget

Den klassiske embedsmand fungerer i en formel ramme, hvor der er en klar skillelinje mellem det politiske og det forvaltningsmæssige. Han står uden for det politisk-taktiske spil og fungerer i stedet som neutral rådgiver for ministeren. Han skal fremlægge forskellige sagligt begrundede alternativer og være ansvarlig for, at de politiske valg, ministeren træffer, efterfølges føres ud i livet.

Embedsmænd havde tidligere en rolle, hvor de kunne vente, til de blev spurgt. Det forventedes ikke af dem, at de løbende kom med nye initiativer og forslag. De dyrkede selv ideologien om at være neutrale bærere af almenvellet og forestillingen om, at politik og forvaltning kunne adskilles. Det er diskutabelt, om politik og forvaltning kan adskilles. Man overlod det til ministeren at klare det parlamentariske spil. Ministre måtte selv sende politiske prøveballoner og »følere« op.

Ministre skrev i første halvdel af dette århundrede selv deres politiske taler og ofte også mere repræsentative taler.

Embedsmandens rolle var samvittighedsfuldt at redegøre for de retslige og de saglige forhold.

Den klassiske embedsmand arbejder ud fra en norm om *neutralitet* og *saglighed*. Neutraliteten skal sikre, at hans egne politiske opfattelser ikke påvirker hans rådgivning – i forlængelse heraf skal han kunne arbejde for ministre af forskellig politisk observans. Sagligheden skal sikre, at de politiske valg træffes på et juridisk og økonomisk korrekt grundlag.

Den klassiske embedsmand arbejder ud fra en forudsætning om objektivitet. Han er i princippet upolitisk – han deltager ikke i det politisk-taktiske spil, men udelukkende rollen som neutral rådgiver og forvalter af de politiske beslutninger, ministeren træffer.

I modsætning til en række andre lande, som i større og mindre omfang har tradition for politiske embedsmænd, bygger den danske statsforvaltning på en tradition med klassiske embedsmænd i ovennævnte forstand. Embedsmændene skal kunne betjene regeringer af forskellige politiske afskygninger, og de skal principielt ikke deltage i det politisk-taktiske spil.

Man kan diskutere, om idealtypen vedrørende den klassiske embedsmand har været afspejlet i den faktiske virkelighed. Grænsen mellem politik og forvaltning er ikke altid nem at trække, og bag neutraliteten og sagligheden har der med sikkerhed været mulighed for også at udøve politisk indflydelse. Alligevel har det danske system været bygget op på en skillelinje mellem det politiske og det saglige/forvaltningsmæssige, som har givet systemet nogle særlige karakteristika.

I de seneste år er der imidlertid sket en vis ændring af dette system. Skillelinjen mellem det politiske og det saglige er blevet mere uklar.

Troen på, at politik og forvaltning kan adskilles, er dalet, men hele vor forfatning bygger fortsat på den sondring.

Nu forventes det, at embedsmændene løbende analyserer, hvor udviklingen fører hen, og kommer med forslag til initiativer og »policies« (et ord, der slet ikke forekom i tidligere tiders embedsmandsordforråd).

Flere ministerier er omdannet til politikfabrikker. De rådgiver ministeren med henblik på det parlamentariske spil og håndteringen af medierne, de deltager i drøftelser med regeringspartierne folketingsgrupper, de yder til tider service, herunder taleskrivning, for folketingsmedlemmer fra disse partier. De varetager i langt videre udstrækning end tidligere forhandlinger med organisationer, EU, kommuner m.m. De opererer her ofte ganske selvstændigt. Der forventes langt mere information af offentligheden fra ministerierne, men grænsen mellem information og PR-virksomhed med politisk ladning er flydende.

Den tiltagende politisering afspejles også i ansættelsen af embedsmænd. Under de borgerlige regeringer i 80'erne intensiveredes en udvikling, hvor ministre ansatte partifæller med klart politiske opgaver. Dette fortsatte efter regeringsskiftet i 1993 – senest med ansættelsen af en politisk topmedarbejder i Statsministeriet.

Hele denne udvikling er ikke mindst foregået, fordi stadig mere støtte har været efterspurgt af stadig mere overbebyrdede ministre. Der ligger derfor ikke en